

[Boligministeren.]

også her er der grund til at pege på, at regionplanlægningen er et hensigtsmæssigt led i en landsplanlægning, således at landsplanlægning alene kan henholde sig til hovedlinjerne ud fra kendskab til lokal viden, til lokale ønsker. Derfor har vi også set, at såvel landboforeninger som grundejerforeninger går ind for regionplanlægning som princip.

Ja, der er om alle tre lovforslag rejst en lang række andre spørgsmål end dem, jeg her har kunnet beskæftige mig med; men jeg går ud fra, at vi som sædvanlig kan fortsætte drøftelserne i et kommende udvalg, hvor jeg naturligvis vil være villig til at besvare såvel disse som andre spørgsmål, og jeg skal derfor afstå fra yderligere bemærkninger.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Såvel det ærede medlem hr. Axel Kristensen som det ærede medlem hr. Gottschalk-Hansen beskæftigede sig dels med ekspropriationsbestemmelserne i de behandlede lovforslag, dels med ophævelsen af erstatningsbestemmelserne i lovforslagene om byregulering og om byplaner, og det samme problem melder sig jo ved behandlingen af det næste punkt på dagsordenen, lovforslaget om ændringer i naturfredningsloven.

Må jeg i almindelighed om disse spørgsmål sige, at de materielle regler i dette lovkompleks jo danner en helhed, og hensigten hermed er at sikre, at overgang af landbrugsjord til bebyggelse kommer til at stemme med en tilvejebragt planlægning. Der er derfor ikke tale, således som det også blev understreget af den højtærede boligminister, om væsentlige ændringer i omfanget af de rådighedsindskrænkninger, der er tale om. En væsentlig ændring i denne relation fremkommer derimod ved ændringen af naturfredningslovens administration. Men dette vil den højtærede minister for kulturelle anliggender gøre rede for.

Jeg vil gerne understrege, at det er regeringens opfattelse, at der her alene er tale om generelle rådighedsindskrænkninger, som ikke er af ekspropriativ karakter. Dette spørgsmål vil jeg nærmere uddybe ved at sige, at grænsen mellem ekspropriation og generel rådighedsindskrænkning lader sig kun fastsætte ud fra en helhedsvurdering,

hvor de forskellige elementer i indgrebet indgår. Tænker man på indgrebets form, så er det klart, at hvor dette er generelt og ikke konkret, er det en rådighedsindskrænkning og ikke en ekspropriation. Et indgreb, der rammer mange og ikke blot få, er en rådighedsindskrænkning af generel karakter. Vender man sig mod indgrebets art, så rejses det spørgsmål: af hvilken karakter er dette indgreb? Overfører det ejerbeføjelser fra den nuværende ejer til andre, eller tilintetgør det dele af ejerbeføjelserne? Det er der ikke tale om i det, der her er stillet forslag om; der er alene tale om en begrænsning af ejerens rådighed.

Et yderligere element, der må ind i bedømmelsen, er den samfundsmæssige interesse, som indgrebet repræsenterer, i dette tilfælde den rent planmæssige interesse, som er af meget væsentlig samfundsmæssig betydning. Der tilsigtes en almindelig offentlig kontrol med jordens udnyttelse til nye formål, og behovet herfor er stærkt stigende. Heroverfor må ejerens krav om erstatning for enhver værdiforringelse vige.

Endelig vil jeg som det fjerde element fremhæve indgrebets omfang, og det, der her er tale om, rækkevidden her, er jo alene et forbud mod en bebyggelse, som typisk ikke er naturlig efter stedets karakter. Den hidtidige udnyttelse af ejendommen hindres jo ikke ved de påtænkte indgreb.

I almindelighed vil jeg gerne understrege, at grundlovens § 73 er en retlig standard, hvis nærmere indhold må bedømmes ud fra skiftende tiders vurdering af samfundets ret til at regulere den private ejendomsret. Problemet har jo ofte været fremme i det høje ting. I retning af tidligere fastsættelse af grænsen vil jeg gerne nævne nogle fortilfælde.

Jeg minder om naturfredningsloven af 1937, som i § 25 fastsatte vidtgående byggeforbud ved skov og strand, men som ikke gav ejeren ret til erstatning. Det samme gjaldt byggelinjeloven af 1928 og byplanloven af 1938, som gav vidtgående rådighedsindskrænkninger uden at åbne mulighed for erstatning til den private ejer. Kun i ét tilfælde blev erstatning ydet, nemlig hvis ejeren var afskåret fra en efter ejendommens beskaffenhed og beliggenhed økonomisk rimelig og forsvarlig udnyttelse af ejendommen; kun i det tilfælde åbnedes